

پنجابی

General Instructions

سوال نمبر 3

1. Give numbering to headings
2. Do not write lengthy paragraphs. Write medium sized paragraphs with headings.
3. There should be around 10-12 headings for 16 marks question.
4. Quote as many couplets as possible, but these should be error-free
5. Start new question from fresh page.
6. Each answer should start with Introduction and end with Conclusion.
7. Give more weightage to expressly asked part/s of the question.
8. Change colour scheme for references to give them more visibility
9. Manage time well.
10. Wide page borders are discouraged. Should be reasonable.

اخلاقیات و ایبغام

(1) سچائی و ادرسی

بابا عریب لکھ سنگھ کے لوگانوں
ایہ درس دنیا کے سچے لوگ لیا جاتا ہے والے
جیسے طرح آپ علی اللہ علیہ و آلہ وسلم فر
میا ہے تو اے ایبغام رتیا فخر جیہا ہے اے
لوگانوں۔ اس طرح اسی بابا عریب بند ترفنی

اے پیغام بنیاب دے لوگاں نو اپنی آسان
دے زبان دی شاعری و جاوے

۱۔ جو کئی سچ دھرم جھوٹ نہ یوئے
جو کئی دے سے وان کا مریداں جوئے

(۲) غرور تے تکبر دی تندیا:

ما باخر پدے شکر نے لوگاں نوں
اے درس دتا کہ غرور تے تکبر نوں جھوٹ دے
اللہ دے نزدیک سب توں نا پسندیدہ
شے ہے اے۔ اس لہی اگر اللہ دی زبانوں
بانا چاہندے ہوئے تکبر تے غرور دی رمت تو
چھٹکارا پالوں۔

۳۔ میں نوں منج کر نیکی کر کر لوں
جعرے خزانے دے جو بھاوے سووٹ

(3) صبر تے استقامت دا درس:

ما باخر پدے اپنی شاعری دے
زر بیع لوگاں نوں صبر کرن دی اوی کرغیں
دنی اے۔ اونہاں دے مطلق زبان نوں
اللہ دی تھناں دا شکر تے جو مشکل آوے اودے
تے صبر کرنا چاہی دے۔

۴۔ روکھی سوکھی کھا کے ڈھڈا پانی دنی
غریدا ویکھ پیراٹی جو پڑی تے ترس پائیں جی

4 نماز دی یا بندی داد میں:

بابا فرید پورن نے نماز دی
ادائیگی نے یا بندی لہری زور دیا ہے اونیاں
نہ اکتھیا اے کہ نماز دی یا بندی میں لٹی نشی
مروری ہے۔ انسانوں غفلت دی زندگی
جھڑ کے اللہ دے راستے تریل سے سناوا ہی دالے۔

عاکھ فریدا، ونوراج صیدناز گزار
جو سرسایش نہ تو میں سو سرکپ اتار

5 اپنی ذات دی تھی:

بابا فرید نے اپنی ذات دی تھی
کے اے ظالم کھینا اے کہ انسان دی ذات
نچھ وی نشی اے۔ ذات دی ذات توں وڈا
کوٹی نشی اے اونیاں نے اکتھیا اے کہ لوک
میںوں درویش آتھو رہیں لہری میں ق گناہاں
نال بھریا اک عام جیا انسان اُن

ع فریدا کا رمیڈے کپڑے کالا میڈا ویسی
گناہیں بھریا میں پھراں لوگ تیں درویش

6 وحدت الوجود داندسی:

بابا فرید نے تصوف آئے لبت
گل کیتی اے۔ اونیاں جاکھنا اے کہ لوگ
فدا توں کرھ کرھ بھلاے تیں۔ لہری ہم نشی
جاندے کہ رب دی ذات ہے اونیاں اپنے
اندر موجود اے۔

۶) فریدا جنگل جنگل یوں منہ کنڈا موڑ میں
وہی رہا آئیے، جنگل کیا ڈھونڈ میں

۷) عشق و تصور:

ماں فرید نے عشق و تصور وی دیا ہے
دو دنیاں دے مطابق انسان نوں سب توں بیلان
اسا آت کجور تانیا ہی دیا ہے پیر ای اوں
عشق دئی منہ لائ توں بار کر سبلا ہے

۷) فریدا ہے توں عقل لطیف گالے لکھ تہ بیکو
پیداں اپنے سر پیمان قوج سہر شیواں کڑوی لکھ

۸) دوئی دے تصور دا قائم:

ماں فرید کجھ شکر نے بنیاں دے
ان لہو لوگاں نوں اے درس دتا کہ اللہ
دسی ذات پنڈا ہے تے دوئی دا کوئی تصور نہیں
اے۔ ایس طرح لوگاں نوں ظاہر ہو رہا کہ
السنان نوں آت اللہ دئی ذات لوں
منہ تانیا ہی دیا ہے

۸) فریدا صاحب دی کڑیا کڑی دل دی لہو حیرات
دویشاں نوں لوڑیئے، رکھیاں دی جیرا اند

۹) آخرت دی فکر:

ماں فرید نے لوگاں نوں ایہ
پیغام دتا کہ ہر ف ایسی زندگی نہیں اے بلکہ
ایہ زندگی نے عارفی اصل زندگی نے مہر توں بعد

(12) نعمتوں کی بھرمار

یسا فریڈ نے بیجاں دے لوگاں
نوں نعمتوں کی نعمتوں میں اس طرح اونیاں
نے لوگاں دی اصلاح دعاوی ذمہ صحتیائے
لوگاں نوں بھلے کماں ال بلا یا تے مبتدا کماں
ولوں روکنا۔

فریڈ لیرے دا بھلا کر غصہ من نہ بندائے
دی زون نہ لکرا الی، پکے سبھو کھو پائے

(13) حسد کی مذمت

یسا فریڈ پوراں لوگاں نوں
اپنے بیخام دتا اے کہ کبرے کماں نو جوہر دیو
اونیاں نے حسد دی تہیوت مذمت کستی اے اونیاں
دا آکھنا اے کہ حسد وج انسان ہسرف اپنے آپ
نوں نقصان دیندا اے۔ اپنے سوج دوئے دا آکھو
نہیں بگڑدا اے۔

(14) حوصلے دا ادوس

یسا فریڈ پوراں لوگاں نے حوصلہ تے
صبر اوئے بڑا ڈور یا اے اونیاں دے مطابق
انسان نوں حوصلے نال رہنا چاہی دا اے اللہ
دی اونیاں ای نوازنا اے جو حوصلہ دار من
رہن نہیں جوہر دے

چوہن ماہن مکیاں تنہاں نہ ماہیں کھم
اپنے کھریا کے پتیر تنہاں دے پتیر

مکدی گل:

بابا فرید گنج شکر پوراں ڈا انتہاں

پنجاں دے ان نبیا عراں وچ اے جینیاں نے

پنجاں نبیا عسری دی صدھ رکھ اے ایس طرح

پنجاں نبیا عسری شروع ہوئی اپنی شاعری

دے زریعے او نیاں نے پنجاں دے سادہ

لوکاں نوں اللہ دا پیغام دے اخلاقیات دا

درس دیتا

ڈاکٹر اسد علی رانا اکھنڈے پنجاں

بابا فرید گنج شکر نے پنجابی

شاعری دا مدھ رکھن دے تال تال

پنجاں دے لوکاں نوں اک اللہ دا

درس وی دیتا

ابن عربی نے فارسی دے وی ایتناں

لفظ اور تفسیر

بقول اختر جعفری

"نو شہ گنج بخش تے
ایتناں واعظاں وچ کوہر کے کوہرے
دلیر دے کاغذی وی پاپندی ورتی اے"

۲) واعظاں دادور:

ایتناں واعظاں توں
لیڑھ کے ایسی گل دا جاش پیندا ار کمر الیم
واعظاں نو شہ بخش دی مددھے تو ذرمبانی
زندگی نال بھلوی اے۔ کیوں جے ایتی درمبانی
زندگی وچ اونیاں نے تبلیغ داکم کاج شروع
کیتا سی۔ اوہں توں بعد غیر اونیاں نے
و ایکا لکھوس۔ جنہاں دے وچ اللہ تر اورج
سے راستے توں بتاریا گیا اے

۳) اختصار پسندی دا مظاہرہ:

کیوں جے لکھی گل اپنا
اثر کھو دیتی اے۔ اس واسطے لوٹاں بااں
نے مختصر دے رجھوٹاں زبان دا اپنا مہلا
اے ایسی طرح اونیاں نے وڈی سبازی گل
توں کھوڑے لفظاں وچ بیان کرے قادی
دا وی وقت بچایا اے۔ لکھی گل
پیدا دی اے۔

4) تشبیہاں تے استعاریاں دا اورثاؤ:

نوشتاں یاں پوراں نے

انہ و اعظاں و ج مختلف جگیاں تے تشبیہاں

تے استعاریاں دا اورثا کیتا اے ایس طرح

او نہاں تے بخاری دی توجہ لئی اے

جن طرحاں اُن جگہ فرماںدریں کہ

سائیں وائیاں فرمایا اے

اونہاں نے سائیں وائیاں توں ہر آزاد کیتے

دی ذات تے سائیں توں ہر انسان توں

مخاطب کیتا اے

5) پنہانی محاوریاں دا اورثاؤ:

نوشتاں یاں پوراں نے پنہانی محاوراں

دی ورتے نیں۔ ایس طرح لوکاں توں گل دی جلدی

سبھ وی آجاندی آتے تے کھر پیر و ج فوش ضلی وی

بیرا ہو جاندی اے

جس طرحاں اونہاں نے اُھیا

سبھ نوں بت تے کورھو توں

پارا اے

ایس محاورے پاروں اونہاں نے

پتیاں دے لوکاں توں اخلاقیات دی اُک

و ڈی گل سمجھا دتی اے۔ ایہہ انسان واسطے

بہتا فائدہ مند اے

6) وکھرا اندازِ تِی اِطِب:

لوشیاں پائے پوراں تے
انہ و اعظان و ج اُک و وکھرا انداز و رشا
اے۔ جیہدا مطابقت او نیاں تے جھوٹا جھوٹا
نجد ورتے تے۔ اے گل تہیں اے جن طرفاں
لوک او نیاں دے رشا مے بیٹھے بیوون جگہ
جگہ تے سائیں، بار بار الفاظ استعمال کر کے
نقدی دی قوم حاصل کیتی اے۔

7) قرآنی واقعات دا ذکر:

لوشیاں پائے و اعظان و ج
مختلف جگہاں دے قرآنی تعلیمات دا
ذکر کیتا اے جیسے دے مطابقت او نیاں تے لفظ
اللہ دے واسطے دی دعوت دتی اے وکھی وکھوں
اونیاں تے لہے و اعظان و ج لوصد دا ذکر نیاں
کرن تھی حضرت مونسلی نے فرعون دا واقعہ
نیاں کیتا اے۔ ایس طرفاں پوراوی مختلف
جگہاں تے قرآنی واقعات دا ذکر ملاحظہ
کروانہ تے تے۔

8) سلیس تے آسان زباناں:

لوشیاں پائے تے انہ و اعظان
و ج آسان تے سلیس زباناں ورتی اے۔ ایس
طرفاں نیاں دے اُن بڑو لوکاں نوں دی
اونیاں تے گل بات دی سچا کھی تے کسی

توں ہی اونہا دی گل سچوں دی مشعل نہ ہوئی
ایس لٹی اونیاں نے سادہ پنہا جی زبان
داورتاؤ کبھا لے۔

۹) و اعظان و ج تخاطب دے انداز استعمال:

لوشاں پاک گنج بخش پوراں
نے اپنے و اعظان و ج تخاطب دا انداز اپنایا
ار ایس دا مطلب کہ اونیاں نے ایس
طرح گل کہتی اچھوین اونیاں دے سامنے
کوئی سڈھا لے اونہوں گل سچا لے دین
ایس طرحاں عبادی اپنی توجہ نہیں کھویندا
تے دلچسپی ناں و احوات توں بڑھووا جاندا
۔۔۔

۱۰) شعر ان داورتاؤ:

لوشاں پاک نے گو جلیان
اوتے شعر ان دے ذریعے ہی اپنی گل دا اظہار
کینا لے۔ جس جگہ اونیاں توں گنا کہ محض
لفظاں دے ذریعے اوہ اپنا مدعا پیش بیان
کرسکداہ تے اونیاں شعر ان دا سپار لے لے
گل نور مدھ توں بیان کینا۔ ایس سارے
وج اونیاں دا اک ای مقصد لے لے بڑھن
اے تے مکمل گل سچ جاوے۔

۱۱) مٹھی زبان داود تاؤ؛

لوشاں پاک پوراں نے
مٹھی زبان داود تاؤ کیتا اے او نیاں نے پڑھن
آں نون وی بیتی مٹھی زبان وچ لگا ریا اے
ایسی طرح لیر کسی نون پڑھن دا منہ آؤ نڈا
ارے قاری وی لیری وچ پھپی نال پڑھن
وچ گھو پیا رہندا اے۔

۱۲) صنعت دے تقاضا دا استعمال:

لوشاں پاک پوراں نے
مختلف حکماں تے صنعت لے تقاضا دا استعمال
کرکے و اعلاں نون پوراں خول پورٹی کنکشی
جس طرحاں ونگی ونگھوں

”حضرت موسیٰ دی زبان تے
رکھے القارے توں اللہ نے محبت دے پانی تال
دھوتا“

۱۳) مڈھلے مسئلیاں دا بیان:

لوشاں پاک پوراں
نے اپنے و اعظاں وچ اسلام دے شروع دے
واقعات داود تاؤ کیتا اے جس طرحاں
تو پوراں درس رسالت دا درس اے
ایسے طرحاں پوراں وی ایسے جتے عنواناں
جو اسلام دے مڈھلے وچ بیان کیتے گئے سی

اخیر لہ سنہ:

نوشان باک ہو دران درے
و احظان تون پیمان درے لوکان تون
بیت سستی سکیں تون منے ایس طرح پنجاہ
در ان پر وہ فی سادہ لوکان نو اللہ نے
راشہ ال دعوت دینی کے پیشیاں و احظان
درے زریح اسلام دی تعلیمات دی اہمیت دا
اندازا ہو جاندا ہے۔ سوئے اوئے سیاگہ غیر
نوشان باک ہو ان دانیان کرن دا انداز

لول مٹی دیا یا ویا

مدد ملی گل:

سجاد حیدر دا لپٹا جی ادب دی نثر وچ لٹرا لوجی مقام حاصل اے اوہناں نے بہت سارے نثران ٹھہیاں اوہناں وچوں اُن دا ناں اے لول مٹی دیا یا ویا ایس وچ اوہناں نے معاشرے اوتے گہری نظری جاتی اے اوہنے لبرائیاں توں غیر تنقید دا نشانہ بنا کے لوکاں اگے پیش کیا ایس طرح لوکاں توں ایسے دسیا کہ سدا دے معاشرے دے غریب لوکس کس طرح دا زندگی گزار رہے نیں اوہناں دے تاوان وچ مختلف موضوعاں نوں نثار دیا گیا اے جس طرح اوہناں نے دولت مندوں اے امیر لوکاں دی زندگی کھینچی ہے غیر غریب لوکاں دے حقوق و انصاف اے ازاں اچھا لکھی۔

علامتی ڈرامے دارنگ:

سجاد حیدر پوراں نے اپنے ڈرامیاں وچ علامتی رنگ ورتیا اے جس توں ظاہر ہوندا اے کہ ایہناں دے ڈرامے علامتی نے کیوں لکھے اوہناں نے علامتی ڈراموں دا ورثہ وراثت کیا اے۔

2) غریبوں کے حقوق کے خلاف استحصال:

سیاد صدیر پوراں نے غریبوں کے حقوق کے خلاف استحصال کے بارے میں ایک ڈرامے کی طرح ایک میڈیم پریمی ڈاکٹر دارو کو کہا یا اے جسس توں ایسے غریبوں پر اے کہ میڈیم جی پوراں (جو کوکھیاؤں لئی لکھن و اسطے فلاحی کم کم دی اے لیر اودہ ایسی نوکرانی دافال جیل ذرا لکھن بجھدی۔

3) دولت مندوں کی تنقید:

سیاد صدیر پوراں نے دولت مندوں کی تنقید کے بارے میں ایک ایسی آڈیو ریکارڈنگ کی ہے کہ ایسے جو امیر طبقہ اے ایسیاں توں عسرفوں اپنے پیسے آراہ مال عسرفوں اے۔ اے لوں عسرفوں ذرا اوی نہیں سوچوں

4) دیکھ بھال کے خلاف آواز:

سیاد صدیر نے بعض دیکھ بھال کے بارے میں ایک ڈرامے کی طرح ایک میڈیم پریمی ڈاکٹر دارو کو کہا یا اے جسس توں ایسے غریبوں پر اے کہ میڈیم جی پوراں (جو کوکھیاؤں لئی لکھن و اسطے فلاحی کم کم دی اے لیر اودہ ایسی نوکرانی دافال جیل ذرا لکھن بجھدی۔

5۔ انسانی نفسیات دا اظہار

Add examples to support your arguments

سجاد حیدر پورانی ڈرامہ
وج انسان دے نفسیات در مستہیاں نوں
وی بیان کیتا ہے۔ اونیاں دے اک ساؤل
وج منڈا ایک کم دا ڈرامہ دی بیوی
نال پیار کرن لگ رہا ہندا ہے تے فیر اوسے
نال پیار کھل پوجا ہندا ہے۔ ان کم دا
بیاد اچ باؤل پوجا ہندا ہے انسانی نفسیات
دے ذریعہ سجاد حیدر پورانی نے انسانی نفسیات
مستہیاں دی اہمیت نوں وی بیان کر دیا ہے۔

6۔ لالچ تے خود غرضی دی تندر دیا:

سجاد حیدر پورانی
نے اپنے ڈرامہ انساں دے ذریعے لالچ تے خود غرضی
دی تندر دیا کیتی ہے۔ اونیاں دے مطابق
لالچی انسان ہر طرف اپنا سو ڈالنے۔ اولوں
کسے پورا دا ذرا جی نہیں پوندا اسے

7۔ پنجابی مکالمی انویلا انداز:

سجاد حیدر پورانی نے پنجابی
مکالمی انداز وکھرا انداز بیان پیش
کیتا ہے جس نوں ایہہ حکم پوندا ہے کہ
اونیاں نوں اپنے انداز او تے کامل عبادت
فائل ہے۔ جس طرحان مکالمی انداز
حاندی ہے کہ داں دی سچوی آواز جانی

۱۸ تشبیہاں تے استعاریاں دا اور مثال:

سجاد حیدر پوراں نے اپنے ڈرامیاں وچ مختلف تشبیہاں تے استعاریاں دا اور مثال کر کے اپنی گلنوں نوں لکھیاں۔ ایہناں دی وضاحت اسی اوہناں دی تخلیق پور سوہنی ہو گئی۔

۱۹ لفظ نگہ و استعمال:

سجاد حیدر پوراں نے اپنی تحریر وچ لفظ نگہ و استعمال بہت زیادہ کیتا اے۔ ایہ لفظ اونیاں نے پہلی وار ہی استعمال کیتا۔

سوزم صاف سہی پوراں نے لفظ نگہ نوں اس طرح بیان کیتا اے۔

"سجاد حیدر پوراں نے لفظ نگہ و استعمال کر کے پتی پتی نگہ نوں اوہ نگہ بخش اے جیہڑی دی پے لگی سی۔"

۱۵ سادہ پتیابی زبان دا اور مثال:

سجاد حیدر نے اپنے ڈرامیاں وچ سادہ زبان دا اور مثال کیتا اے۔ اس طرح لوکاں نوں اونیاں دی گلنوں دی سمجھ آسانی تھال آگئی۔ اونیاں نے اپنے آساں انداز تھال مسٹیاں نوں منظر عام تے بیان دی کوشش کیتی۔

آفیر لہ ٹک :

سیاد صدر نے اپنے ناعمل دے
ذریعے مختلف قباضوں کو بیان کیا۔ ایسی
لوگوں کو عام لوگوں سے جدا کر کے دے مسلمان
داہلیا۔ او نیان نے غریب لوگوں کو
حقوں واسطے آواز بلند کرنی ہے امیر لوگوں
کی خدمت کرنی ہے